

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- VERITAS-est
- Hírek
- Olvasnivaló:

- *Barabás József „rendkívüli mértékben veszélyes a társadalomra”*
- *Miért Széchenyi Ödönről nevezték el az isztambuli tűzoltó múzeumot?*
- *A láthatatlan gyermekek*

- Cikkajánló
- Adatkezelési tájékoztató

VERITAS-EST

2026. március 3-án, kedden 18 órai kezdettel Az elszakított országrészek németajkú lakosságának viszonya Trianonhoz címmel tartjuk a VERITAS-estek következő beszélgetését. Az eseményt **Dr. Ujváry Gábor** főigazgató-helyettes moderálja, a beszélgetés résztvevői: **Dr. Grósz András**, történész-

MEGHÍVÓ

A
VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

tisztelettel meghívja a

VERITAS-ESTEK

történelmi vitasorozat 105. programjára, amelynek témája:

Az elszakított országrészek németajkú lakosságának viszonya TrianonhozA beszélgetés
részvevői:**Dr. Grósz András**történész - levéltáros
Közigazdasági és Külügyminisztérium**Dr. Orosz László**tudományos főmunkatárs
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

2026. március 3. (kedd), 18.00

1093 Budapest, Zsil utca 2-4.

<https://veritasintezet.hu>

@veritastortenekutatointez7701

Moderátor:

Dr. habil. Ujváry Gáboráltalános és tudományos főigazgató-helyettes
VERITAS Történetkutató Intézet és LevéltárNemzeti
Kulturális
Alap[Az est ezen a linken is követhető](#)

HÍREK

elismerésben részesült, tiszteletbeli Munkácsy-díjat vehetett át **Prof. Dr. Szakály Sándor**, mint az iskola egykori kiemelkedő diákja.

2026. január 29-én, a Kulturális és Innovációs Minisztérium Dísztermében, Hankó Balázs miniszter elismerő oklevelet adott át kollégánknak, **Lentiné Zelei Eleonóranak** a kiemelkedő szakmai tevékenységéért.

Megjelent **Dr. Bertalan Péter**, tudományos főmunkatársunk legújabb könyve, *Távol és mégis közel. A kádári hatalomépítés technikai Somogy megyében* címmel. Az ajánló sorokat intézetünk főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor**, míg az előszót intézetünk tudományos főmunkatársa, **Dr. Hammerstein Judit** írta.

Bertalan Péter

TÁVOL ÉS MÉGIS KÖZEL

A kádári
hatalomépítés
technikái Somogy
megyében

 L'Harmattan
KÖNYVPONT

Olvasnivaló

Barabás József „rendkívüli mértékben veszélyes a társadalomra”

Barabás József (szül.: Pruth József. Sopron, 1899. 06. 11. – ?), harcolt az I. világháborúban. Több mint egy évet töltött olasz hadifogságban. 1921-től 1945-ig csendőrként teljesített szolgálatot. Csendőrtisztként számos helyen és beosztásban szolgált, s egészen az ezredesi rendfokozatig jutott. Egy lánya volt. Későbbi büntetőügye szempontjából lényeges, hogy 1943-ban csendőrtisztként az 1919-es Magyarországi Tanácsköztársaság idejét a hazátlanok és istentelenek korszakának nevezte, az ún. ellenforradalmi korszakot pedig új honfoglalásnak minősítette. A II. világháború után az egykori Ausztria területén hadifogságba esett. A Szovjetunióba hurcolták, ahonnan csak 1950 végén került haza, azonban Magyarországon szinte azonnal internálták, később pedig előzetes letartóztatásba került. Az ÁVH többször kihallgatta. Első kihallgatásán tagadta, hogy részt vett volna a csepeli (a Vörös Hadsereg elleni) harcokban. Az ÁVH ekkor a korábban említett, 1943-as beszéde miatt akarta elítéltetni, ezért nem a csepeli harcok témájára koncentráltak. Következő kihallgatásán már aláírta azon kihallgatási jegyzőkönyvet, amely szerint részt vett a csepeli harcokban.

Kép forrása: Fortepan / Urbán Tamás

[Balogh Atilla teljes cikke itt olvasható el](#)

Miért Széchenyi Ödönről nevezték el az isztambuli tűzoltó múzeumot?

Gróf Széchenyi Ödön (1839–1922) „a legnagyobb magyar”, gróf Széchenyi István és Seilern Crescence grófnő kisebbik fiaként 1839-ben Pozsonyban látta meg a napvilágot. Apja halálát követően, 1861-ben költözött Pestre, ahol aktívan bekapcsolódott a város közéletébe. Hajószizti végzettséget szerzett, ám a közlekedés majd minden területe szenvedélyesen érdekelte. Hazafias elköteleződése és ügybuzgalma számos egyesület, kulturális és gazdasági intézmény – Első Magyar Utazási Társaság, Budapesti Hajósegylet, Budai Népszínház alapítását segélyező bizottmány, Magyar Kereskedelmi és Iparegylet, Magyar Kertészeti Társulat stb. – létrehozásában öltött testet. Részt vett az Újpesti Hajógyár, az első Magyar Szálloda Részvénytársaság megalapításában is. Kezdeményezésére épült meg a Budavári sikló (1870), de a budapesti fogaskerekű vasút megvalósításának (1874) is ő volt az ötletgazdája.

Kép forrása: Arcanum. Vasárnapi Ujság, 1896. január 12. / Széchenyi Ödön pasa és a konstantinápolyi tűzoltóezred tisztikara, 1896

[Hammerstein Judit teljes cikke itt olvasható el](#)

5205 /194. szám.

Sorszám: 20125 Kor: 1949. apr. 28

Név: Operitter Ilona Lakóhely: Feket

Anyja neve: Operitter Jella

Fertőtlenítés napja: 1949. 7. 26 Fertőtlenítés végző aláírás:

Általános orvosi vizsgálat az átülő, átvevő állomáson:	Előzetes	Intézkedés	Állás
1. Általános orvosi vizsgálat az átülő, átvevő állomáson:	<u>Radó</u>		<u>Állás</u>
2. Tüdővizsgálat:	Elváltozás nélkül. Elváltozás:		
3. Malária vizsgálat:	<u>gyanus</u> <u>pozitív</u> <u>negatív</u>		
4. Gonorrhoea vizsgálat:	<u>pozitív</u> <u>negatív</u>		
5. Hatósági orvosi vizsgálat:			

Figyelmeztetés.

1. Ez a lap okirat, meg kell őrizni!
2. Minden hazatért hadifogoly a magyar határ átlépésétől számított 20 napig négy napenként jelentkezni köteles a tartózkodási helye szerint illetékes hatósági orvosnál annak rendelésében, illetve körlátogatása alkalmával. A vizsgálat ingyenes. A fekvőbeteg a hatósági orvost lakására kéri. Az, aki ezt a rendelkezést nem tartja be, nem részesül hadifogoly kedvezményekben.

VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár személyi kárpótlási iratok 220614551

Igazolvány
hadifogolyból anyját részére.

E fontos személyi okmányát a hatóságok, el nem vehetik és vissza nem tartásztják. Tulajdonosa saját ércékben őrizze meg, mert pótolni nem lehet!

Az anyját név: Oberikler Hanna germa

Anyja neve: Oberikler Hanna állampolgárság: magyar

Születési helye: Óbjavennel szül. és, hónap, nap: 1949. 2. 28.

Családi állapota: gyermek foglalkozása:

Elhagyott háza lakóhelye:

Nevezett, aki mint legelő munkaszolgálatos - levele - polgári személy hadifogolyban volt: Feket (Szavanya. om) száma: 26 sz. alatti lakóhelye: Debrece 9 1949 7 26 án.

FORINTOS GYORSSÉGBELYEN RÉSZESÜLT

A láthatatlan gyermekek

A második világháború utáni magyar történelem egyik legsötétebb és hosszú ideig elhallgatott fejezete azoknak a gyermekeknek a sorsa, akik nem hazájukban, hanem több ezer kilométerre attól, a Szovjetunió területén működő civil kényszermunkatáborokban látták meg a napvilágot. Ott, ahol az éhezés és a hideg mindennapos volt. E táborokban azonban nemcsak rabok szenvedtek, hanem gyermekek is születtek, akik közül sokan hazájuk földjén is „láthatatlanok” maradtak, számosan viszont még most is köztünk élnek. Az ő sorsuk bizonyítja, hogy a történelem nemcsak nemzedékeket, hanem a frissen született életeteket is bilincsbe tudja verni. A táborok embertelen körülményei között a túléléshez sokszor nemcsak testi állóképességre, hanem lelki kapaszkodókra is szükség volt. Voltak, akik egymásban találtak átmeneti vigaszt, mások között valódi szeretet bontakozott ki, mindez olyan helyzetben, ahol nem tudhatták, megélik-e a következő napot. Ezekből a kapcsolatokról olykor gyermekek fogantak, akik messze, Magyarország határaitól mindenféle orvosi vagy hatósági jelenlét nélkül születtek.

Kép forrása: VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár Személyi Kárpótlási Iratok 2206145511

[Fodorné Bozó Brigitta teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

A pesti Hadik-házban halt meg Deák Ferenc 150 évvel ezelőtt

„Az 1867-es kiegyezéssel nemcsak Magyarország történelmi pályája vett új irányt, de a kiegyenlítést létrehozó Deák Ferencé is. Deák a kiegyezés létrehozásával, az osztrák és a magyar fél politikai megbékéltetésével érte el politikai teljesítményének és működésének csúcspontját, melyet Kossuth híres, Cassandra-levelében írt bírálata ellenében élete végéig helyes és szükségszerű megoldásnak tartott. Olyan szilárd alapnak, melynek rendíthetetlennek kell lennie, különben az ország veszélybe sodródik. Ferenc József 1867. június 8-i koronázási ceremóniájától azonban Deák távol maradt, az ünnepségre sem ment el, s aznap ki sem mozdult szállodai szobájából, Angol Királynőből, amiben ki-ki szimbolikus viselkedést látott.” - írja **Dr. Dubniczky Zsolt**, intézetünk főkönyvtárosa a Pestbuda.hu fővárosi internetes helytörténeti magazinban.

[Dubniczky Zsolt írása itt olvasható](#)

Magyar katonai szakelődök és katona attasék a Németbirodalomban, 1918–1945

„Az első világháborús vereséget követően az önálló vált Magyar Királyság megpróbálta a békeszerződés katonai előírásait „kijátszani”. A tiltás ellenére katonai attasékat igyekezett a különböző országokba delegálni, akik diplomáciai fedésben, számos esetben katonai szakelődönként nevesítve szolgáltak a magyar királyi követségeken.” - olvasható **Prof. Dr. Szakály Sándor** főigazgató cikkében, mely a Business & Diplomacy Review 3. évfolyam 2. számában jelent meg.

[Szakály Sándor írása itt olvasható](#)

Magyarságtudományi kutatások VII.

A Magyarságtudományi kutatások VII. kötetében intézetünk tudományos főmunkatársa, **Dr. Bertalan Péter** és Nagy András *A nemzeti szuverenitás aspektusai a globális trendek tükrében* című írását olvashatják.

[A tanulmány itt olvasható](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)